

AMEERIKA „ESTONIAS”

Robert Northi lühiballetid

Ameerika päritoluga Inglismaal tantsuhariduse saanud koreograaf Robert North on eestlastele tuttav juba Göteborgi balletitrupi külalisetenduselt mõned aastad tagasi, mil esitati tema „Kahe vee vahel” ja ülipopulaarne „Trooja mäng”. Viimases nähtud *perpetuum mobile* põhimõtet võis kogeda ka esimeses teoses 16. märtsil „Estonias” esietendunud lühiballettide kavast — „Bluesis”, kus liikumine ei katke, vaid kulgeb ühelt tantsijalt teisele või rühmalt üksiktantsijale ja vastupidi peatumatu voona. „Bluesi” teebki meeldivaks just liikumisrõõm, hulk humoorikaid puhtkoreograafilisi detaile (näiteks kolme tantsija lavalt lahkumine „Luikede järve” väikeste luikede moderniseeritud viisil), tantsu ootamatud käänakud, kus on aimata step- ja džässantsu mõju, läbi liikumise visandatud karakterid.

Hoogne, ajas pisut lähemal — nii muusikas kui koreograafias — on ka „Elu kui unistus”, ameerikaliku elulaadi mahe pila, kus heidetakse põgus pilk ühe „keskmise” pere ellu. Karakterid on ülimalt lihtsustatud, lausa skemaatilised, tantsus on esindatud breigi- ja džässielemendid, võttes räpparitele omasest liikumisest, parodeeritud tavakäitumist (telerivaatamine, pulgakommi lutsutamine jms). Pikk, raiuv lõpp läheb mõneti mono-

toonseks, kuna ei muusikasse ega tantsu lisandu midagi uut.

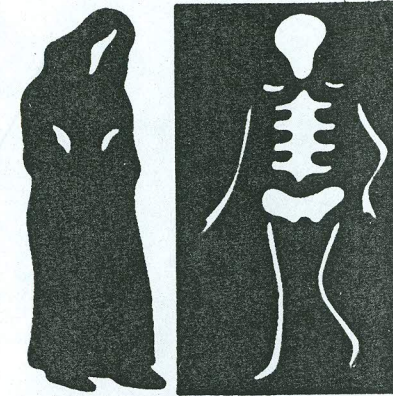
Balletiõhtu keskmine osa on kolmest teosest kõige tõsisem ja püüdleb sügavuse poole. Franz Schuberti muusikaga „Tütarlaps ja surm” on romantikute poeetiline nägemus surmast, mis tuleb kui ihaldatud (ja samas ka kardetud) peig oma kallimale järele. Koreograafia aluseks on Grahami tehnika sellele iseloomulike keha kokkutõmbamiste ja avanemistega, olemata aga nii nurgeline ja terav, nagu näeb ette selle stiili klassikaline variant. Teos on täis kauneid ja poeetilisi kujundeid, ent kõige meeldejäävam on kindlasti lõpp, kus surma embuses tütarlaps sirutab ükshaaval käed nagu viimse abipalvena, ent ikka jääb Surma käsi ülespoole, et lõpuks suruda Tütarlapse kaelale oma külmsuudlus.

Kõikides balletides jääb meelde suurepärase valgus (kunstnik Andrew Storerilt „Blues” ja „Elu kui unistus”, koreograafil „Tütarlaps ja surm”), mis on pea ainus ruumikujunduslik element. Vastavalt vajadusele on lavaruum kas karm ja asine („Elu kui unistuse” tööd käsitlev lõik) või täis poeesiat („Tütarlapse ja surma” suveõhtuselt sume sinine).

Sümpatiseerib Northi suhe muusikasse: tants ja muusika on tal kui part-

nerid, kes ühes suunas liikudes vahel küll kumbki oma teed lähevad, et siis jälle taas kohtuda. Puudub liigne sõna — sõnalisus, mis viib sageli tantsu illustriivsusse. Muusika kantileensusele on vastukaaluks tantsu teravus või hoopis staatika — ja vahel vastupidi: ägeda muusika saatel näeme lüürilisi, pehmeid liigutusi, mis kokku loovad huvitavama kujundite võrgu, kui seda suudaks muusika adekvaatne kajastamine tantsus.

Northi koreograafia nõuab tantsijalt sisemist intensiivsust („Tütarlaps ja surm”), plahvatavat energiat ja liikumisrõõmu („Blues”, „Elu...”). Aga just seda lavalt saali ei tule. Suurem osa trupist „nühib” balletid lihtsalt maha, on tunda, et tantsijad teevad rasket tööd. Meeste hüpetes puudub sähvatav ootamatus, koomilistes elementides jääb puudu huumorist, rääkimata liikumisjoonise täpsusest, millest enamikul tantsijatest ei näi aimugi olevat. Erandi moodustavad need, kes on ennast moderni vallas siiski täiendada püüdnud. Tatjana Kilgase kassilik nõtkus, suurepärase kehavaldamine ja esituse energilisus ning rõõm torkavad eriti silma rühmas, kuna erinevad niivõrd üldisest hallusest. Katrin Kivimägi („Elu...”) jääb meelde kristallpuhta ja selge tantsujoonisega. „Tütarlapses...” jäi silmkohe peatuma Andrus Kämbrél —

**ROBERT
NORTH
BALLETTID
BLUES
TÜTARLAPS JA SURM
ELU KUI UNISTUS
ESTONIA
TEATRIS**

seetõttu, et tema liigutused olid täpsed, neis puudus „ujuvus”. Tööaastad Tiina Lindfors juures on teinud temast arvestatava tantsija. Kuigi mitte eriti suur, tantsis ta ennast Surmana hiiglaseks, täis sisemist võimu, kindel oma alistamatuses. Tatjana Voronina Tütarlaps on kaunis, ent esituses jääb puudu modernsest kehakoolist.

Kiuduväärne on „Estonia” püüe elavdada meie balletipilti uute koreograafide loomingu, ent kui tant-

sijad ei suuda ületada sisemist ükskõiksust ja vabaneda väljakujunenud stampidest, jääb tulemus ikkagi provintslikult igavaks. Tänapäeva ellu nõuab pidevat enesetäiendamist — ja võimalusi selleks pakub ka Tantsuinfo Keskus Eestis — ent „kes saab santi sundida, kui sant ei taha kõndida.”

HEILI EINASTO